

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Bestuur, Middelen en Zuiveringsbeheer
d.d. 10 april 2018

CONCEPT

Onderwerp	Advies / conclusie
	<u>Aanwezig:</u> de heer W.J. Kooy (LNE) de heer J.F.C. Kupers (LNE) de heer G.J.P. Jansen (WN) de heer C. Rutjes (WN) de heer K.A.M. Duijvelaar (VVD) de heer J.A.G.W. Droogers (CDA) de heer J.G.M. Reerink (PvdA) de heer R. van der Kruk (PvdD) de heer A. Travaille (PvdD) de heer J.P. Verweij (ChristenUnie) de heer F. van Os (SGP) de heer R.D. Woittiez (voorzitter, VVD) de heren L. de Groot (LNE), C.G. Jansen op de Haar (PvdA), B. de Jong (CDA) (hoogheemraden) de heer P.J.M. Poelmann (dijkgraaf) de heer C.J. Vos (secretaris) <u>Gasten:</u> de heer W. van de Giessen (voorzitter rekenkamercommissie), de heer Lankreijer (Berenschot), de heer Hogemans (rekenkamercommissie), mevrouw Van Grol (a.o.), de heer A. Heins (a.o.) <u>Notulist:</u> de heer M. Bollinger <u>Afwezig met bericht:</u> mevrouw E. Ottermans (hoogheemraad), de heer A.E. Jansen (AWP), de heer B. Merkens (LNE)
1. Opening en vaststelling agenda	
	Opening De <u>voorzitter</u> opent de vergadering om 19.30 uur en heet iedereen welkom. Mevrouw Ottermans (hoogheemraad), de heer Jansen (AWP) en de heer Merkens (LNE) hebben zich afgemeld. Agenda Vandaag is er een volle agenda. De voorzitter kan zich voorstellen dat agendapunt 2.4 wordt doorgeschoven naar de extra commissievergadering volgende week, 17 april 2018. Ook de stukken ter consultering worden wellicht doorgeschoven, gezien de volle agenda. - De heer <u>Kooij</u> (LNE) wijst erop dat veel van de stukken vandaag gaan over meer geld uitgeven, terwijl al een besluit is genomen over de tarieven en tariefsverhogingen. In de voorjaarsnota zal het resultaat zichtbaar worden. Daarom vraagt spreker aan het college of de voornemens in de stukken gezamenlijk passen binnen de financiële ruimte. Anders moet er een andere besluitvorming plaatsvinden, per individueel stuk met telkens een prioriteitsstelling. De <u>voorzitter</u> wijst op de aanwezigheid van de heer Van de Giessen, de voorzitter van de rekenkamercommissie. Na agendapunt 2.3 kan een extra moment worden ingelast om dit algemene punt te bespreken, ook met hoogheemraad de heer De Jong. Dan kan ook worden besloten welke agendapunten worden doorgeschoven. De voorzitter constateert dat de commissie daarmee kan instemmen. - De heer <u>Poelmann</u> (dijkgraaf) geeft aan dat mevrouw Otterman geen bezwaar heeft tegen behandeling van agendapunt 2.4 vandaag. Zij kan volgende week wel aanwezig zijn om het te behandelen. Zelf is spreker volgende week niet aanwezig voor bespreking van het ICT-stuk ter consultering die zijn portefeuille betreft. De agenda wordt vastgesteld met inachtneming van het bovenstaande.

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Bestuur, Middelen en Zuiveringsbeheer
d.d. 10 april 2018

2. Stukken ter advisering

2.1	Rapport RKC inzake Verbonden Partijen	De <u>voorzitter</u> heet de heer Van de Giessen, voorzitter van de rekenkamercommissie welkom. De heer <u>Van de Giessen</u> (rekenkamercommissie): • Licht de voorgeschiedenis kort toe. Vorige keer is het advies in de commissie besproken, maar daarbij ontbrak een concreet bestuursvoorstel voor een besluit, conform artikel 11 lid 9. Daarin is nu wel voorzien, na gesprekken met de begeleidingscommissie. Dat maakt de besluitvorming overzichtelijker en transparanter. De <u>voorzitter</u> wijst erop dat de fractievoorzitters zich na uitleg van de heer Reerink konden vinden in de aanbeveling of aanscherping. Kan de commissie ook instemmen met de toelichting op artikel 11 lid 9? De heer <u>Verweij</u> (CU): • Complimenteert de heer Reerink met de uitleg en hoopt dat daarmee misverstanden in de toekomst kunnen worden voorkomen. De <u>voorzitter</u> constateert dat de commissie instemt met de toelichting. De beslispunten zijn kennis te nemen van het rapport en in te stemmen met de aanbevelingen. <u>Eerste termijn:</u> De heer <u>Kooij</u> (LNE): • Stelt het college en het AB voor om samen meer invulling te geven aan het bestuursbesluit. Nu staat er slechts aangegeven dat het AB erbij zal worden geholpen. • Het zou goed zijn als het AB iets concreters besluit, bijvoorbeeld om het college te vragen om in deze periode ten minste nog twee keer een themabijeenkomst te organiseren voor de informatievoorziening. Ook moet de beleidsnota nog deze periode aan het AB worden voorgelegd, terwijl die nu nog ontbreekt. De <u>voorzitter</u> constateert dat de heer Kooij al inging op agendapunt 2.2. De heer <u>Verweij</u> (CU): • Is blij met de heldere toelichting op de procedure bij artikel 11 lid 9. Er moet een integraal rapport van de rekenkamercommissie liggen. Nu betreft het een rapport van de onderzoekers en een besluitvoorstel, met een nawoord en het concrete besluit. • Alle ingrediënten zijn dus aanwezig, maar niet integraal. Wat wordt er nu op de website geplaatst? Over welk document neemt het AB een besluit? • De uitleg van het betreffende artikel is helder. Dat geldt ook voor agendapunt 2.2. • De bestuurlijke reactie moet integraal aan het rapport worden toegevoegd, met een nawoord voorzien van het bestuursvoorstel aan het AB. • Inhoudelijk blijkt dat er geen kadernota is opgesteld, omdat het college er niet voor voelde. Dat doet geen recht aan het voornemen van het AB voor een startnotitie voor nieuwe verbonden partijen en een checklist bij de bestaande verbonden partijen. Wat het AB heeft besloten is iets anders dan wat nu voorligt. • Hoe staat het met het opstellen van de checklist? Waarom heeft de rekenkamer dat aspect niet meegenomen in de bevindingen? De heer <u>Droogers</u> (CDA): • Wat betekent een besluit van het AB over deze bevindingen voor de verhouding met het college? Is het een opdracht aan het college om de aanbevelingen uit te voeren? • Een belangrijke aanbeveling is het verbeteren van de informatievoorziening, maar spreker wil niet overspoeld worden met informatie. Alleen bij wijziging van de omstandigheden of de begroting moet het AB vroegtijdig en uitgebreid worden geïnformeerd. • Wat zijn de sturingsmogelijkheden voor het AB, lopende het proces? • De bijeenkomst van 22 maart 2018 was nuttig en verhelderend. Dat soort bijeenkomsten moet vaker worden georganiseerd.
-----	---------------------------------------	---

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Bestuur, Middelen en Zuiveringsbeheer
d.d. 10 april 2018

De heer Van Os (SGP):

- Vond de bijeenkomst op 22 maart 2018 ook verhelderend.
- Hoe kijkt het college aan tegen de vorige commissievergadering?

De heer Duijvelaar (VVD):

- Stelt de hamvraag: hoe komen en blijven de volksvertegenwoordigers aan het stuur bij de verbonden partijen? De aanbevelingen zijn er te vaag over.
- Wie bepaalt welke verbonden partijen het belangrijkste zijn en wanneer is er sprake van een belangrijke ontwikkeling die het AB moet bespreken?

De heer Jansen (WN):

- Vraagt de Rekenkamer naar het risicomanagement en het ontbreken ervan. Ook het nawoord gaat erop in. De aanbeveling is helaas niet overgenomen, maar waarom staat de tekst nog wel in de samenvatting?
- De aanbeveling over de informatievoorziening hoeft niet te betekenen om complete businesscases aan het AB voor te leggen. Spreker sluit zich wat dat betreft aan bij de opmerking van het CDA.

De heer Reerink (PvdA):

- Onderschrijft de aanbeveling van de heer Verweij: alles moet integraal in het rapport worden opgenomen.
- Sluit zich aan bij de heer Droogers over de verhelderende thema-avond.
- De rapportages moeten per onderwerp variëren. Het regionaal historisch centrum hoeft niet elk jaar uitvoerig te worden beschouwd, maar de ontwikkelingen bij ACAM of het Waterschapshuis wel.
- Kan het voorstel overigens onderschrijven.

De heer Travaille (PvdD):

- Is benieuwd naar de procedure na behandeling door het AB in verband met de reactie van het college, wetend dat die een deel van de conclusies niet deelt.
- De heer Kooij haalde het juiste punt aan bij dit agendapunt, namelijk een vraag om concreetheid. Spreker onderschrijft de drie aanbevelingen, maar een uitwerking is noodzakelijk over hoe de informatievoorziening zal worden verbeterd.
- Bij aanbeveling 1 gaat het om de alternatieve juridische samenwerkingsvormen. Bij de regeling muskusratten zou het AB gaan beslissen over een visie en een manier van samenwerking. Eerder werd beweerd dat samenwerking niet zonder een visie zou lukken, maar het college heeft uiteindelijk toch gekozen voor alternatieve samenwerkingsvormen. Spreker haalt dit voorbeeld aan om aan te geven dat het AB dit moment had moeten aangrijpen om een en ander te kunnen sturen. Helaas is het AB te makkelijk meegegaan met het college. Het AB moet eigen verantwoordelijkheid nemen.

De voorzitter stelt voor deze opmerking te herhalen bij de AB-behandeling.

De heer Kupers (LNE):

- Is het eens met de heer Droogers en de heer Verweij.
- Wat is er nu gewijzigd in het rapport en wat waren de redenen ervan? Zijn er meningen van het college overgenomen in het rapport?

De voorzitter geeft aan dat er inhoudelijke vragen aan de heer Van de Giessen zijn gesteld, naast procedurele aan het college.

De heer Van de Giessen (rekenkamercommissie):

- Het feitelijke rapport is opgesteld door het bureau De Facto, waarna er een ambtelijke reactie is ontvangen en verwerkt in de voorfase. Ook zijn er aanbevelingen en conclusies opgesteld. Die zijn voorgelegd aan het college voor een bestuurlijke reactie. Vervolgens heeft de rekenkamercommissie er weer op geantwoord in het nawoord, waarbij er twee opmerkingen zijn ingevoegd. Er wordt ingezet op verbeterde informatievoorziening voordat er een besluit wordt genomen, naast de kwestie over een te veel of te weinig aan aangeleverde informatie. Een tweede opmerking was dat er

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Bestuur, Middelen en Zuiveringsbeheer
d.d. 10 april 2018

	geen standaardmethodieken worden gehanteerd bij de risico-inschatting, maar het college antwoordt dat die er wel is. Daarop is vervolgens het bestuursbesluit aangepast. • Is het eens met de opmerkingen over artikel 11 lid 9 en de integrale rapporten. • Op het onderdeel risico-inschatting is een stevige formulering gehanteerd. Wil het AB kunnen anticiperen op risico's bij gebonden partijen dan moeten die ook inzichtelijk worden gemaakt in de begroting, uitgebreider dan tot nu gebeurt. Dat kan beter. • Het AB gaat zelf over de hoeveelheid aan informatievoorziening, maar die is essentieel om goed te kunnen sturen. • Het college legt een voorstel aan het AB voor met welke gebonden partijen men in zee gaat. In de voorfase is voor het AB de meeste sturing mogelijk, dus voordat men een overeenkomst aangaat. Tijdens de rit is sturing ook nog mogelijk, vooral wat betreft de informatie over de voortgang en de resultaten van de telproef. Het AB kan afspraken maken over welke onderwerpen men geïnformeerd wil worden, al dan niet een keer per jaar of vaker. Bij grote partijen is regelmatige rapportage nodig. • Dit onderzoek richtte zich op de muskusrattenbestrijding en niet op alle constructies van gebonden partijen. Anders was er een uitgebreider onderzoek nodig. • Een kadernota is een goede oplossing, maar Pro Facto constateerde ook dat een goede businesscase voldoende informatie kan opleveren. De <u>voorzitter</u> vraagt of er nog inhoudelijke vragen resteren. De heer <u>Kupers (LNE)</u>: • Vraagt om een overzicht van de doorgevoerde wijzigingen. De heer <u>Van de Giessen</u> (rekenkamercommissie): • Antwoordt dat Pro Facto een eigen verantwoordelijkheid heeft om onderzoek te doen. De uitkomst is aan de organisatie voorgelegd. Daarna staan de feiten vast. • De aanbevelingen en conclusies van de rekenkamercommissie zijn met het college gedeeld en door hen beantwoord. De <u>voorzitter</u> wijst erop dat er slechts één aanbeveling is gewijzigd, namelijk die over het risicomanagement. De aanbevelingen kunnen worden meegezonden aan het AB. De heer <u>Verweij</u> (CU): • Een punt in het rapport strookt niet met de feiten. Onder aan pagina 26 staat dat het college er bewust voor heeft gekozen om geen nota op te stellen over een visie op samenwerking, waarmee de aanbeveling niet is opgevolgd. Dat is destijds al aangegeven door een eerder rapport van de rekenkamercommissie. • In de bijlage staat dus een reactie op het vorige rekenkamerrapport. Dat is niet correct, omdat er al besluitvorming in het AB heeft plaatsgevonden en dat had wel toegevoegd mogen worden in de bijlage. Dat punt moet worden gecorrigeerd. Spreker verwacht een integraal rapport van de rekenkamercommissie aan het AB. De heer <u>Van de Giessen</u> (rekenkamercommissie): • Begrijpt de kritiek van de heer Verweij nu beter. • Zal contact opnemen met de onderzoekers om de passage te wijzigen en zal er later nog op terugkomen. De <u>voorzitter</u> gaat over de meer procedurele vragen en antwoorden. De heer <u>Poelmann</u> (dijkgraaf): • Het college voert uit wat het AB besluit, ook als het gaat om aanbevelingen. In de reactie heeft het college gereageerd op het rapport van de Rekenkamer, waarna er daarop weer een reactie is gekomen. Als het AB zich achter de aanbevelingen schaart, dan voert het college die uit. • Er zal met verstand worden omgegaan met de verschillende standpunten in het AB over bepaalde aanbevelingen, bijvoorbeeld wat betreft een te grote hoeveelheid informatie. De aanbeveling zal leiden tot meer informatie, maar altijd zo veel als
--	---

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Bestuur, Middelen en Zuiveringsbeheer
d.d. 10 april 2018

		mogelijk in behapbare vorm. Dat wordt verder geoptimaliseerd. • Is blij met de tevredenheid over de bijeenkomst van 22 maart 2018, waarmee een begin is gemaakt met de aanbevelingen uit het rapport. • De heer Verweij legde de vinger op een zeer plekje. Dat wordt voor 16 mei 2018 gerepareerd, ook met een checklist. De heer <u>Travaille</u> (PvdD): • Vraagt hoe de aanbevelingen zo concreet mogelijk kunnen worden gemaakt, met dezelfde interpretatie bij college en AB. De regelingen hebben allemaal een bepaalde termijn, zodat men voor een bepaalde periode van twee of vier jaar een agenda kan opstellen om duidelijkheid te hebben over wanneer zij opnieuw moeten worden vastgesteld of geëvalueerd. Wat vindt het college van die suggestie? De heer <u>Reerink</u> (PvdA): • Heeft een dergelijke suggestie ook al gedaan. Bij een bespreking van een gemeenschappelijke regeling kan men afspreken wanneer de volgende bespreking zal plaatsvinden. Bij grote onderwerpen zal het snel zijn en bij kleinere minder frequent. • Is blij met de reacties van de Rekenkamer en het college. De heer <u>Poelmann</u> (dijkgraaf): • Is voorstander van concrete aanbevelingen door het AB. De heer <u>Verweij</u> (CU): • Constateert dat het AB de aanbevelingen en beslispunten mag amenderen. Een concreet voorstel kan zijn dat er een agenda met kalenderagendering komt, inclusief de terugkerende onderwerpen. Dat wordt een amendement. De <u>voorzitter</u> rondt daarop de bespreking af, met dank aan de voorzitter van de rekenkamercommissie.
2.2	Rapport RKC inzake Onderzoek Digitale Veiligheid	De <u>voorzitter</u> verwelkomt de heer Hogemans van de rekenkamercommissie en de heer Lankreijer van Berenschot voor een korte presentatie. De heer <u>Hogemans</u> (rekenkamercommissie): • Is blij dat dit onderwerp vanuit de fracties naar voren is gebracht als onderzoeksopdracht. Het bureau Berenschot is gevraagd het feitenonderzoek uit te voeren. De heer <u>Lankreijer</u> (Berenschot): • Deelt een sheet met de quickscan Digitale Veiligheid rond. Er zijn voor het onderzoek interviews afgenomen, naast de sessie met enkele AB-leden. De centrale vraag van het onderzoek is: bieden de borging en de verantwoording van digitale veiligheid in de wisselwerking tussen college en AB voldoende inzicht en mitigatie ten aanzien van de digitale bedreigingen? De borging en de verantwoording vinden nu voornamelijk plaats in de ambtelijke organisatie. De gebrekkige wisselwerking tussen college en algemeen bestuur bemoeilijkt de controlerende functie van het AB op dit dossier. • Beleidsmatige kader: het hoogheemraadschap hanteert vooral wetgeving en sectorale afspraken als beleidsmatige kaders voor digitale veiligheid. Het AB maakt geen gebruik van zijn kaderstellende rol als het gaat om informatiebeveiliging. Aanbevelingen zijn: leren van andere besturen en waterschappen om beter invulling te geven aan de kaderstellende taak, naast het laten vaststellen van het informatiebeveiligingsbeleid door het bestuur om het vertrouwen van het bestuur op dit onderwerp te verbeteren. • Inzicht in de risico's: structurele en zorgvuldige risicoanalyse is nodig op dit onderwerp. Er wordt nog gewerkt aan het verbeteren van deze methode. Ook worden de belangrijkste risico's meegenomen in de integrale risicoanalyse als onderdeel van de P&C-cyclus. Tips en aanbevelingen zijn: het is raadzaam de ontwikkeling van het verbeteren van de risicoanalyse door de ambtelijke organisatie door te zetten, er wordt gewerkt met verschillende methodieken, maar die mogen niet los van elkaar staan. Daarnaast wordt de risicoanalyse digitale veiligheid niet breed gedeeld in de

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Bestuur, Middelen en Zuiveringsbeheer
d.d. 10 april 2018

	verantwoordingsketen. Het bestuur moet er met regelmaat in worden meegenomen. • Verantwoording: gebeurt volgens het AB niet structureel en niet proactief. Er is behoefte aan betere en tijdige informatie om de controlerende taak te kunnen vervullen. Aanbevelingen zijn: afspraken maken met het college over periodieke verslaglegging, de verantwoordelijkheden breder in de organisatie beleggen en zorgen voor een juiste vorm van transparantie zodat het bestuur zich betrokken voelt bij dit onderwerp. • Het AB beschikt over beperkte kennis over digitale veiligheid, mede door gebrekkige informatievoorziening. Aanbeveling is de basiskennis bestuurlijk op te bouwen, ook over de beleidskaders en ontwikkelingen op landelijk en regionaal niveau. <u>Eerste termijn:</u> De heer <u>Kooij</u> ((LNE): • Het klinkt verleidelijk om de kennis van het AB te verbreden. Is het realistisch dat het AB aan het stuur kan gaan zitten op dit onderwerp? Zijn daarvoor een paar experts of een delegatie uit het AB aan te wijzen, die zich er verder in gaan verdiepen? • Schijnzekerheid is ongewenst. De heer <u>Van der Kruk</u> (PvdD): • Sluit zich daarbij aan. Er wordt de suggestie gedaan te kijken bij andere waterschappen. Zal dat voldoende zijn? Geeft het een afdoende benchmark? De heer <u>Reerink</u> (PvdA): • Is blij met het onderzoek. • Op pagina 3 staat het belang van informatievoorziening rond digitalisering voor de bediening van gemalen en voor de organisatie, maar dat geldt ook voor de dienstverlening aan de burger en de communicatie met andere overheden. Die laatste twee zaken miste spreker in het verhaal. • Hoe is de terugrapportage bij de beleidsmatige kaders zekergesteld, zodat het bestuur erop kan reflecteren? De heer <u>Rutjes</u> (PvdD): • Vindt de suggestie van de heer Kooij interessant om een aantal deskundigen aan te wijzen. Het uitvoeren van de controlerende taak betekent niet dat het AB alles moet willen weten. • Het rapport is goed, evenals de aanbevelingen. De heer <u>Duijvelaar</u> (VVD): • Erkent dat databeheer een vitale sector is. De informatieveiligheid van de watersector hoort thuis op de bestuurlijke agenda. • De materie is complex en relatief nieuw, mede afhankelijk van alle samenwerkende partijen. Dat maakt de kaderstellende en controlerende rol van het AB complex. Het vereist een bepaald kennisniveau, waarover niet elk AB-lid zal kunnen beschikken. • Er is een top 10 van risico's aangewezen. Wie bepaalt die? Naast materiële schade kan er sprake zijn van imagoschade in verband met het vertrouwen. Het gaat niet alleen om de beveiliging van de installaties maar ook om organisatorische maatregelen in de bedrijfsvoering. Watersystemen kunnen tijdelijk handmatig worden bediend, maar niet voor langere tijd. Die optie lijkt dus niet reëel. • Extra aandacht is nodig voor de betrouwbaarheid van de informatie. Door wie laat het AB zich informeren over de risico's? De heer <u>Van Os</u> (SGP): • De AB-leden moeten worden geïnformeerd over de digitale veiligheid, maar zij kunnen er nooit verantwoordelijkheid in dragen vanwege het gebrek aan kennis, al zal dat per individu verschillen. • De verantwoordelijkheid hoort thuis bij de organisatie en de eindverantwoordelijke, de secretaris-directeur. De portefeuillehouder is politiek verantwoordelijk. De heer <u>Droogers</u> (CDA): • Is blij met het belangrijke onderzoek en een aantal van de aanbevelingen.
--	--

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Bestuur, Middelen en Zuiveringsbeheer
d.d. 10 april 2018

- Periodieke verslaglegging aan het AB is gewenst. Duidelijk moet zijn wie het initiatief ervoor zal nemen. Spreker heeft een voorkeur voor een voortrekkersrol van het college hierin.
- Er is nooit een beleidsmatig kader vastgesteld en het AB kan er dus geen verantwoordelijkheid voor dragen.
- De AB-leden hoeven geen computerdeskundigen te zijn maar zij moeten wel kunnen toetsen of een en ander op een juiste manier wordt opgepakt door deskundigen.
- Er is slechts één CISO en dat maakt het hoogheemraadschap kwetsbaar. Hoe denkt de portefeuillehouder daarover?
- Hoe is het gesteld met de veiligheid bij een eventuele terroristische aanslag of aanval?

De voorzitter geeft aan dat er de nodige vertrouwelijkheid moet worden betracht in het kader van de laatste vraag.

De heer Verweij (CU):

- Is Stichtse Rijnlanden aangesloten bij het landelijke platform cyber security?
- De aanbevelingen hadden concreter en scherper mogen zijn. Het AB moet zelf aangeven met welke frequentie en hoe men geïnformeerd wil worden. Dat moet in het besluit staan. Het rapport van Berenschot moet worden verwerkt in het integrale rapport van de Rekenkamer voor het AB. Ook moeten daarin alle aanbevelingen worden genoemd.

Beantwoording eerste termijn

De heer Hogemans (rekenkamercommissie):

- Is bereid de aanbevelingen scherper te formuleren, maar het AB moet zelf bepalen hoe deze de aanbevelingen wil gaan overnemen.
- Het zou goed zijn als het bestuur voldoende in staat is zich met behulp van enkele deskundige leden een oordeel te vormen en zelf te bepalen of de aangeleverde informatie voldoende is.
- Zal het rapport nog eens nakijken of de aandacht voor de burgers en andere overheden ontbreekt.
- Informatieveiligheid hoort inderdaad thuis op de bestuurlijke agenda. De top 10 risico's zijn dezelfde als die van het waterschap als geheel. Risico's ten aanzien van informatiebeveiliging maken onderdeel uit van de risicoanalyse.
- Het college heeft geantwoord in het kader van de kwetsbaarheid met slechts één CISO. Er zijn twee mechanismen die die afhankelijkheid moet verkleinen en spreker heeft er vertrouwen in.

De heer Poelmann (dijkgraaf):

- Het college zal de aanbevelingen van het AB overnemen.
- De vanavond aanwezige heer Heinz is deskundig op dit gebied. De deskundigheid van een CISO is niet afhankelijk van één medewerker. Er is een team samengesteld.
- Het college neemt het voortouw in de bevordering van de kennis en zal de noodzakelijke informatie met het AB delen, al dan niet in vertrouwelijkheid.
- Het hoogheemraadschap is lid van het platform cyber security en crime. Een paar maanden geleden heeft het college uitgebreid kennisgemaakt met het platform.

Tweede termijn

De heer Kooij (LNE):

- Vraagt om de aanbevelingen in het besluit op te nemen, waarbij een paar ervan operationeler moeten worden toegelicht en in de tijd geplaatst.

De heer Van der Kruk (PvdD):

- Wijst op een cryptische zin in de bestuurlijke reactie over het beleidskader en een collectief ambitieniveau volgens een bepaalde norm. Welke norm is dat?

De heer Poelmann (dijkgraaf):

- Hoopt dat voor 16 mei a.s. een paar voorbeelden uitgewerkt kunnen worden in het kader van de gevraagde concretere aanbevelingen.

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Bestuur, Middelen en Zuiveringsbeheer
d.d. 10 april 2018

		De heer <u>Heinz</u> (a.o.): - Met de BIWA-norm is door de waterschappen besloten zich te houden aan het behalen van een ruime voldoende op alle punten. Er zijn daarvoor 140 punten aangewezen waarop wordt gescoord, zodat duidelijk is of men voldoet aan de norm. De <u>voorzitter</u> dankt de heren Hogemans en Lankreijer. Het college heeft toegezegd duidelijk te maken hoe het met de aanbevelingen zal omgaan, ook aan de hand van een paar concretere voorbeelden. De stukken kunnen door naar het algemeen bestuur. Vervolgens gaat de voorzitter over op de discussie die de heer Kooij heeft geopend aan het begin van deze vergadering. <u>Ingevoegd bespreekpunt:</u> De heer <u>Kooij</u> (LNE): - Herhaalt zijn vraag of het geheel van de voorstellen van het college nog past binnen de financiële ruimte die verband houdt met de eerder afgesproken tariefsverhogingen. Of moet men in de voorjaarsnota alsnog een nieuwe tariefsverhoging doorvoeren? De heer <u>De Jong</u> (hoogheemraad): - In de voorjaarsnota wordt binnenkort de integrale afweging gemaakt voor de P&C-cyclus en de balans tussen de ambities en noodzakelijke uitgaven en de reflectie op de tariefontwikkeling. De notities die nu in de twee commissies worden behandeld zijn inhoudelijke ontwikkelingen waarbij men al eerder een bepaalde richting is ingeslagen. Zo is er een bestemmingsreserve ICT ingericht en zodra de plannen concreet zijn, worden die met het bestuur besproken. De komende notitie is een eerste stap in die richting en de bijbehorende financiële stappen worden met de voorjaarsnota gezet. Er zijn al financiële indicaties genoemd bij de betreffende notities, maar er worden nu geen financiële beslissingen genomen. Dat gebeurt in de voorjaarsnota op een integrale manier en afhankelijk van de inhoudelijke inbreng van beide commissies. De heer <u>Kooij</u> (LNE): - Constaateert dat het mogelijk is dat wat nu wordt besproken niet binnen het financiële kader past. De heer <u>De Jong</u> (hoogheemraad): - Wijst op de uitzondering van het projectvoorstel Sterke Lekdijk, waarbij een klein element een mogelijk exploitatiegevolg kan veroorzaken voor 2018-2019. Dat wordt meegenomen in het financiële kader, maar de andere zaken betreffen indicatieve opsommingen. De heer <u>Droogers</u> (CDA): - Volgt de heer Kooij in zijn scepsis over de impliciete financiële consequenties. Het financiële kader wordt niet verruimd door de komende AB-beslissingen. De heer <u>De Jong</u> (hoogheemraad): - Het stuk over de Sterke Lekdijk gaat naar het algemeen bestuur voor de behandeling van de voorjaarsnota. De ICT-notitie is een opmaat voor een integrale afweging.
2.3	Kredietvoorstel grondverwerving Sterke Lekdijk	De heer <u>Verweij</u> (CU): - Merkt op dat de eerste twee beslispunten gaan over het krediet en de lasten. Het derde punt betreft wat men eigenlijk wil. Dat laatste besluit moet als eerste worden genoemd. - De startnotitie Sterke Lekdijk is al vastgesteld, met een gefaseerd traject. Nu ligt er een voorstel om over te gaan op grondverwerving voor een bedrag van 30,9 miljoen euro tot en met 2026. - Is het opdelen van het krediet per deelproject niet verstandiger? 3% van het bedrag komt mogelijk weer terug. Dat betekent 1 miljoen euro. Waarom staat dat bedrag niet in het overzicht?

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Bestuur, Middelen en Zuiveringsbeheer
d.d. 10 april 2018

- Het krediet betreft een tamelijk ruime schatting. Is dat nodig? Is het nodig alle gronden aan te kopen, ook als een particulier bereid is zijn grond beschikbaar te stellen en daarna weer zelf te gaan gebruiken?
- Het eerste gesprek moet niet gaan over grondverwerving maar over de verbetering van de waterveiligheid en het ter beschikking stellen van de particuliere grond. Daarna kan worden gesproken over aankoop en pas daarna over eventuele onteigening.
- Op de Lekdijk zijn er meekoppelkansen, maar het krediet betreft enkel de versterking van de Lekdijk en niet de vele andere zaken. Hoe wordt de besteding van de middelen zorgvuldig bewaakt?
- Het coalitieakkoord wordt ook genoemd in het stuk, maar dat is geen zaak voor het algemeen bestuur.

De heer Droogers (CDA):

- Vindt ook dat het besluit over de strategienota als eerste moet worden genoemd.
- Hopelijk is onteigening niet nodig.
- Het hebben van ruilgrond is verstandig, al gaat het stuk er te makkelijk van uit dat de grondwaarde zichzelf weer terug zal verdienen. De Rabo voorspelt een prijsdaling.
- Heeft het waterschap voldoende kennis in huis voor de onderhandelingen over de grond?
- Valt de aankoop van de grond binnen de begroting, inclusief de rentelasten?

De heer Van Os (SGP):

- Vindt het een mooi dossier. Ruilgronden zijn nodig, omdat vooral de boeren zullen vragen om grondruil en niet om geld.
- De strategie is de juiste, maar bij grote aankopen moet het bestuur telkens een besluit worden voorgelegd.

De heer Duijvelaar (VVD):

- Merkt op dat al eerder een krediet voor de versterking van de Lekdijk is vastgesteld, opgeteld zo'n 49 miljoen euro.
- Hoe verhoudt het huidige krediet zich tot dat oudere besluit?

De heer Rutjes (WN):

- Vindt het een goed voorstel.
- 3,5 miljoen euro komt uit eigen inbreng. Hoe is die gedekt?
- Waarvoor is de 4,1 miljoen euro bedoeld: activering als eigen grond. Wat betekent dat?
- Ook zijn er beheerskosten die in de voorjaarsnota terugkomen. Is er een relatie met het dossier Varianten Budgetverruiming, dat aanstaande donderdag wordt besproken?
- De kaders van de Omgevingswet kunnen veranderen. Dat is een risico voor alle waterschappen. Hoe bereidt men zich voor op dat risico?
- Een ander risico staat in de bijlage Strategienota: het koninklijk besluit dient te worden genomen zes maanden na het ontwerpbesluit, maar er is geen wettelijke termijn voor het ter inzage leggen van het ontwerp door de Kroon. Vaak blijkt dat er ruim een jaar voorbij gaat. Men is dus afhankelijk van anderen. Hoe ondervangt men dat risico?
- Kan men na deze kredietaanvraag van 30 miljoen euro nog andere keuzes maken voor andere doeleinden?

De heer Reerink (PvdA):

- Is blij met het stuk. Goed rentmeesterschap betekent dat men de kansen vooral moet benutten.
- Het krediet moet niet in delen worden geknipt, omdat ruilgronden net buiten het gebied kunnen liggen zodat er flexibiliteit nodig is.
- Er wordt teruggerapporteerd via de P&C-cyclus, maar een regelmatig overzicht van de acties is ook nodig.
- Op pagina 30 staat een trap van escalatie aangegeven, maar bij afwijkingen op het beleid moet zeker ook de portefeuillehouder worden genoemd, evenals het college en het algemeen bestuur.

De heer Van der Kruk (PvdD):

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Bestuur, Middelen en Zuiveringsbeheer
d.d. 10 april 2018

- Er staan drie punten over de financiële sturing en verantwoording aangegeven op pagina 5, maar die komen ten onrechte niet allemaal terug in het uiteindelijke voorgestelde besluit op pagina 1. Het betreft de manier waarop het jaarlijkse krediet wordt bijgesteld bij de voorjaarsnota en de financiële programmering.
- Wat is de strategie wat betreft de Natura 2000-gebieden bij de grondverwerving?

De heer Kooij (LNE):

- Heeft begrip voor het ingezette beleid. Bezit van grond is op den duur goedkoper en beheersbaarder.
- Zijn de kosten zoals de 1,5 miljoen euro en 4 miljoen euro een verhoging van het afgesproken budget?
- Heeft moeite om de hele 30 miljoen euro vrij te geven. Het bedrag kan worden opgedeeld in tijd, maar er is ook flexibiliteit nodig. Kan de portefeuillehouder het AB meer sturing en control aanreiken?
- De indirecte kosten bedragen 40%. Waarom zo veel?
- Het is lastig om het gevraagde bedrag te matchen met de oppervlakte van de te verwerven grond. Kan die informatie besloten worden aangeleverd, liefst met een kaart erbij?
- De stukken geven aan dat het niet mogelijk is om de beheerkosten of de te verwachten opbrengsten van de ruilgrond aan te geven. Het zal gaan om ongeveer 100 ha, die voor 1500 euro per jaar kunnen worden verpacht. Daarmee verlaagt men de lasten. Is dat overwogen?

De heer Poelmann (dijkgraaf):

- Stelt mevrouw Van Grol voor, die ook vragen kan beantwoorden.
- Risicobeperking is van essentieel belang bij een dergelijk groot project. Er is grond nodig om dijkversterking daadwerkelijk mogelijk te maken. Grondeigenaren staan niet te springen om gedoogconstructies, zo blijkt uit ervaring. In de toekomst kan blijken dat bepaalde grond niet meer nodig is, dan kunnen terugverkoop of gedoogconstructies worden overwogen.
- Wat nu wordt voorgesteld is in harmonie met wat de directie van het Hoogwaardig Beschermingsprogramma aanbeveelt.
- Er is flexibiliteit in de bestedingen nodig, zodat opknippen van het krediet onverstandig is. Liefst in acht of tien jaar moet de Lekdijk versterkt zijn.
- De kennis is in de loop der jaren bij het hoogheemraadschap opgebouwd. Er is nu een echte rentmeester in dienst, met een team aan deskundigen en externe adviseurs. De in huis aanwezige kennis voldoet. In de commissie is er redelijk draagvlak voor de grondverwerving en het beheersen van de risico's.
- Er zijn voldoende mogelijkheden tot sturing en bijsturing door het bestuur, zeker omdat projecten van meer dan 1 miljoen euro altijd worden geagendeerd. De voortgang en knelpunten worden tussentijds uiteraard met het AB gedeeld. Het AB is de budgethouder en het college is de uitvoerder.
- De 49 miljoen euro betrof de aanloopkosten van de zeven projecten. Daar hoort grondverwerving nog niet bij.
- Uiteraard is beleid niet alleen een ambtelijke zaak maar zeker ook een bestuurlijke. Binnen de afgesproken beleidsruimte kan de directeur handelen, anders wordt opnieuw het bestuur geraadpleegd. Dat wordt in het escalatieniveau duidelijker aangegeven.
- Er is geen relatie met de natuurvriendelijke oevers.

Mevrouw Van Grol (projectdirecteur):

- De indirecte kosten zijn 40%. Er staat een aantal posten bij genoemd, zoals de schadeloosstelling, derving van inkomsten, notariaatskosten, kadaster en taxatie. De rentmeester werkt met de kengetallen, maar het project moet nog starten zodat de bedragen steeds scherper in beeld zullen komen. Dit is de beste inschatting met de huidige aanwezige kennis.
- Er is daarbij uitgegaan van het maximale bedrag voor de koop en de inschatting van de noodzakelijke maatregelen. Dan hoeft men later niet terugkomen vanwege een onderschatting van zaken. Hopelijk komt de 40% lager uit.

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Bestuur, Middelen en Zuiveringsbeheer
d.d. 10 april 2018

De heer De Jong (hoogheemraad):

- Gaat in op de genoemde 3% en 13%. Het AB en het college worden betrokken bij elke aankoop van de gronden. Er wordt met dit besluit geen blanco check van 30,9 miljoen euro uitgegeven.
- De details van het krediet staan op bladzijde 3 aangegeven. 26,8 miljoen euro is declarabel bij het Hoogwater Beschermingsprogramma. 4,1 miljoen euro betreft de mogelijke aankoop van gronden in het dijklichaam, waar men niet gaat versterken maar wel eigendom nastreeft. Die laatste is een eigen keuze en dus niet declarabel bij het beschermingsprogramma. De kapitaalslasten ervan worden in de administratie opgenomen. Dat belemmert andere uitgaven. De 3,5 miljoen euro betreft de 3% en de 10% als eigen bijdrage in het kader van grond en het beschermingsprogramma. Die komen ten laste van de eigen exploitatie. Daarnaast zijn er de rentelasten in de loop der jaren. Ook die worden in de exploitatie opgenomen.
- De eerdere 49 miljoen euro was voor de verkenning van de planvorming. Ook dat bedrag is onderdeel van de totale 382 miljoen euro. Uitzonderingen zijn de 4,1 miljoen euro en de rentelasten.

De heer Poelmann (dijkgraaf):

- Geeft aan dat het derde bolletje op bladzijde 5 slaat op de inrichting van het proces. Dat hoeft niet te worden opgenomen in het besluit.

Tweede termijn:

De heer Rutjes (WN):

- Vroeg naar het risico van de verandering in de juridische kaders van de Omgevingswet.
- Hoe kan men zich daarop voorbereiden?
- In de strategienota staat dat het koninklijk besluit zes maanden na afloop van de ter inzagelegging moet worden genomen. Er geldt echter geen wettelijke termijn voor het Rijk om het ontwerp ter inzage te leggen. Dat blijkt vaak een jaar te duren. Hoe wordt dat risico afgehecht?

De heer Droogers (CDA):

- Vraagt duidelijkheid over wat nu wel of niet in het hele bedrag van 300 miljoen euro zit. Blijkbaar zitten de rentelasten er niet in, vreemd genoeg. Waarom zijn die niet begroot?
- Hetzelfde geldt voor de 4,1 miljoen euro voor de ruilgronden die aan het eind weer terugkomen. Dat betreft dus een tijdelijke financiering en moet niet op de lasten drukken.

De heer Verweij (CU):

- Twee vragen van hem zijn niet beantwoord. Van de 13% is 3% geld voor de grond die aan het eind weer is te verkopen. Komt er dan 1 miljoen euro weer vrij? Men wil niet alleen de dijkversterking maar ook allerlei kansen benutten. Hoe houdt men de grondaankopen zuiver en inzichtelijk gescheiden van de meekoppelkansen?
- Er moet voortvarend aan de slag worden gegaan, maar het is de vraag of er krediet voor de termijn van tien jaar moet worden vrijgemaakt met alle onzekerheden ten aanzien van de raming en andere factoren. Spreker kan zich een andere oplossing voorstellen, bijvoorbeeld door het krediet in twee tranches op te delen met een evaluatiemoment ertussen. Kan het college die suggestie meenemen of moet het worden uitgewerkt door de fracties buiten deze vergadering?

De heer Kooij (LNE):

- Men moet rekening houden met de mogelijkheden om de verworven ruilgronden te verpachten, waarmee men een deel van de rentelasten kan opvangen.
- Sluit zich aan bij het betoog van de heer Verweij over het in control zijn van dit grote bedrag. Het college moet met een voorstel aan het AB komen om meer sturing op de investering te hebben.

De heer Van der Kruk (PvdD):

- Vroeg naar Natura 2000.

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Bestuur, Middelen en Zuiveringsbeheer
d.d. 10 april 2018

		De heer <u>Poelmann</u> (dijkgraaf): • Er is nagedacht over het risico van verandering in de Omgevingswet. • De heer De Jong kan de financiële vragen beantwoorden. • De verkoop van gronden in mindering brengen van het krediet is niet gebruikelijk. Een kredietbesluit bevat ook de nog te verwerven subsidies. Dan wordt het krediet echter niet helemaal uitgegeven. Een krediet is niet bedoeld om volledig te worden uitgegeven, maar wel om de organisatie gelegenheid te geven bepaalde zaken te verwezenlijken en om het AB mogelijkheden te geven om ze te controleren. • De suggestie over de kredietverstrekking wordt nog in het college besproken. Daar komt spreker in het AB-voorstel op terug. • Het Hoogwater Beschermingsprogramma let goed op de juiste kaders en financiering. Meekoppelzaken horen er niet thuis. Daarvoor is andere financiering nodig, via de provincie. Het is ook aan de orde geweest in het bestuurlijke overleg met de zeven gemeenten en de gedeputeerde. Met periodieke rapportages krijgt en houdt het AB er scherp zicht op. Ook de afdeling Control is er streng over. • Natura 2000-initiatieven worden in dit kader niet genomen. Mevrouw <u>Van Grol</u> (projectdirecteur): • Gaat in op de risico's bij de Omgevingswet. Die zijn benoemd, al is het niet helder hoe dat risico zich zal ontwikkelen. Het wordt goed gemonitord. • De procedure bij een koninklijk besluit duurt een tijd, maar hoe eerder het waterschap erop anticipeert des te eerder er duidelijkheid zal ontstaan om het risico te kunnen dekken. De heer <u>De Jong</u> (hoogheemraad): • De 350 miljoen euro was de raming op basis van de normen van ongeveer 7 miljoen euro per strekkende kilometer. Eerder is al een krediet verstrekt voor de fase tot en met de planvoorbereiding. Nu zijn de grondkosten aan de beurt, maar die worden pas declarabel in de realisatiefase. Zij zitten wel in de totale raming. • De later onnodige ruilgronden kunnen worden verkocht, met een verlagend effect op de kapitaalslasten. Per saldo blijft er uiteindelijk niets over. De <u>voorzitter</u> wijst op de toezegging over een nader voorstel over hoe het bestuur meer in control kan komen. De stukken zijn rijp voor doorgeleiding naar het AB. De <u>voorzitter</u> gaat over op bespreking van agendapunt 2.5. De andere agendapunten worden doorgeschoven.
2.4	Aankoop gronden Lekdijk te Schalkwijk	Doorgeschoven naar 17 april 2018
2.5	Grenscorrectie gebied Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	De heer <u>Poelmann</u> (dijkgraaf): • Dit besluit ligt in lijn met wat er binnen de unie is afgesproken. Het waterschap Amstel-Gooi en Vecht heeft er overigens moeite mee, ook op grond van rechterlijke uitspraken. Daarover vindt nog bestuurlijk overleg plaats, zodat niet zeker is of het bestuur van AGV het stuk ook daadwerkelijk zal behandelen of goedkeuren. • Verzoekt de commissie er wel mee akkoord te gaan omdat ook het hoogheemraadschap van Rijnland ermee kan instemmen de grenscorrectie te behandelen. De heer <u>Kupers</u> (LNE): • Staat achter het voorstel. De heer <u>Reerink</u> (PvdA): • Gaat in op paragraaf 2.4 en de derde bullet bovenaan. Kan daarop een toelichting worden gegeven? Naar aanleiding van het voorstel van de unie vraagt spreker bij wie de bootbewoners een vergunning moeten aanvragen als zij iets in het water willen doen. • Is het probleem bij de kiesraad nu opgelost, in verband met de gemeente Woudenberg

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Bestuur, Middelen en Zuiveringsbeheer
d.d. 10 april 2018

		en de twee inwoners? De heer <u>Droogers</u> (CDA): • Vraagt naar het aantal inwonenden en de impact van dit besluit. De heer <u>Verweij</u> (CU): • Vraagt om de aanpassing van de reglementen van Rijnland en AGV toe te voegen. Wat Stichtse Rijnlanden besluit staat niet los van wat daar wordt besloten. • Beslispunt B betreft het toepassen van de loopplankfictie. Er moet niet de indruk worden gewekt dat er een grenscorrectie plaatsvindt. Die bewoners horen qua belasting en verkiezingen tot dit waterschap, maar voor ligplaatsen en vergunningen blijft het bij het oude waterschap. Dat moet duidelijk in het stuk worden opgenomen. De heer <u>Poelmann</u> (dijkgraaf): • De twee bewoners van Woudenberg stemmen in de buurgemeente, zodat de uitslag van Woudenberg officieel niet wordt vastgesteld en het stemgeheim is gewaarborgd. De heer <u>Vos</u> (secretaris): • De recente discussie met AGV gaat ook over de vergunningen en belastingen. De bewoners mogen stemmen waar hun loopplank op uitkomt, maar de andere taken blijven aan het bestaande waterschap. • De grens blijft waar die is, tenzij er sprake is van een echte grenscorrectie. Dat laatste speelt vooral bij Rijnland. • De impact is beperkt. Het gaat bij Rijnland om huizen in de “uiterwaarden” van de Meije. Die komen naar Stichtse Rijnlanden. Bij AGV gaat het om de woonbootbewoners. In totaal gaat het om ongeveer 150 bewoners. De <u>voorzitter</u> constateert dat het college de reacties zal verwerken. De commissie kan instemmen met doorgeleiding naar het AB.
3. Stukken ter consultering		
3.1	Ontwerp Keur en Uitvoeringsregels	Doorgeschoven naar 17 april 2018
3.2	Notitie ICT	Doorgeschoven naar 17 april 2018, al wordt dat nog bekeken omdat de dijkgraaf dan zelf niet aanwezig kan zijn.
4. Informerend deel		
4.1	Mededelingen	Doorgeschoven naar 17 april 2018
4.2	Ingekomen stukken	Doorgeschoven naar 17 april 2018
5. Notulen		
5.1	Concept Notulen BMZ d.d. 6 februari 2018	Doorgeschoven naar 17 april 2018
5.2	Leeswijzer en actielijst	Doorgeschoven naar 17 april 2018
6. Rondvraag		
		Doorgeschoven naar 17 april 2018
7. Sluiting		
		De <u>voorzitter</u> dankt iedereen voor zijn of haar inbreng en schorst de vergadering om 22.30 uur tot 17 april 2018.

Adviezen/Conclusies

Vergadering commissie Bestuur, Middelen en Zuiveringsbeheer
d.d. 10 april 2018

Voor akkoord,
Vergadering commissie BMZ2018

De secretaris,

C.J. Vos